

הימים הנוראים

השמיים היו טהורים והארץ הייתה שקטה וכל הרחובות היו נקיים, ורוח חדשה הייתה מרפרפת בחלל של עולם. ואני תינוק כבן ארבע הייתי, ומלובש הייתי בגדי מועד, ואיש מקרובי הוליכני אצל אבי ואצל זקני לבית התפילה. ובית התפילה היה מלא עטופי טליתות ועטרות כסף בראשיהם ובגדיהם בגדי לבן ובידיהם ספרים, ונרות הרבה תקועים בתיבות ארוכות של חול, ואור מופלא עם ריח טוב יוצא מן הנרות ואיש זקן עומד מוטה לפני התבה וטליתו יורדת עד למטה מליבו וקולות ערבים ומתוקים יוצאים מטליתו. ואני עומד בחלון בית התפילה מרעיד ומשתומם על הקולות הערבים ועל עטרות הכסף ועל האור המופלא ועל ריח הדבש היוצא מן נרות השעוה. ודומה היה לי שהארץ שהלכתי עליה והרחובות שעברתי בהם וכל העולם כולו אינם אלא פרוזודור לבית הזה. (שמדאל יוסף עגנון ימים נוראים)

וַעֲתָה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מַעֲסָךָ כִּי אִם לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְלַכֵּת בְּכָל דָּרְכָיו וְלֹאֲהַבָּה אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לֵבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ. "דברים, י' ו"ב

ויקרא כו לו... מ וְהִתְוַדַּדְתָּ אֶת-עֲוֹנֶךָ וְאֶת-עֲוֹן אֲבֹתֶךָ בְּמַעַלְמֶךָ אֲשֶׁר מַעַלְוֶ-כִּי וְאֵף אֲשֶׁר-הִלַּכְתָּ עִמִּי בְּקָרִי: מֵאָף-אֲנִי אֵלֶיךָ עַסְמִי בְּקָרִי וְהִבֵּאתִי אֹתְךָ בְּאֵרֶץ אֲיִבִּיהֶם אִו-אֲזַ וְכָנַע לְכַבֵּם הָעָרֶל וְאֲזַ יִרְצוּ אֶת-עֲוֹנֶם: מֵב וְזָכַרְתִּי אֶת-בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֵף אֶת-בְּרִיתִי יַצְחָק וְאֵף אֶת- בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזַכֵּר וְהָאֲרֶץ אֲזַכֵּר:

אם יתקע שופר בעיר ועם לא יתחדדו אם תהיה רעה בעיר וה' לא עשה עמוס ג ו

וַדַּעְתִּי כִּי כָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יְהִי לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִסּוּבֵי אֵין לְגַרֵעַ וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שְׂיִרְאוֹ מִלְּפָנָיו: קהלת ג יד

רש"י (יד) ידעתי כי כל אשר עשה – הקב"ה צמעשה צראשית הוא ראוי להיות לעולם ואין לשנותו לא בתוספת ולא בגרוע, וכשנשתנה, האלהי' לוח ועשה שישתנה כדי שיראו מלפניו אוקיינוס פרץ גבולו דור לנוש והליף שליטו של עולם והאלהים עשה שיראו מלפניו, שצעת ימים נשתנו הלוח חמה דור המצול לזרח צמערב ולשקוע צמזרח כדי שיראו מלפניו חמה חזר' לאחוריה עשר מעלות צימי חזקיהו וצימי אחז חזיו נתקצר היום ונתרבה הלילה ציום מוחו כדי שלא יהא נספד כל זה כדי שיראו מלפניו לפיכך אין טוב לאדם לעסוק חלח צמאותיו ולירא מלפניו:

"האל הנכבד והנורא הזה מצוה לאהבו וליראה אותו, שנאמר "ואהבת את ה' אלהיך", ונאמר "את ה' אלהיך תירא" רמב"ם יד החזקה - הלכות יסודי התורה פרק ב

והאלהים עשה שיראו מלפניו. שמסבב סיבות להביא את האדם לידי יראה חיצונית משררה או מרעמים כדי שיבא מזה ליראה פנימיית, מבואר בפ' עקב אות כ"ו: בעל שם טוב על התורה - מגלת קהלת

צדקת הצדיק [קסט] נכאשר נופל על אדם פחד מאיזה דבר אז תיכף יבקש רחמים להנצל מזה כי לכך עוררוהו מן השמים בפחד זה כמשאז"ל (סנהדרין מד:): לעולם יקדים אדם תפלה לצרה ומנין יודע קודם מן הצרה ר"ל רק הש"י מעורר ע"י הפחד. כי יש דינא קשיא ר"ל שא"א להמתיק אחר צאתו לאויר העולם רק צריך להמתיקו בשורשו בעודו בבטן אמו. דמזל הוא השורש כידוע וכמ"ש במק"א ומזליה חזי מה שהוא בשורש עדיין ומיבעית. ובתפלה ממתיק בשורש עד שיצא אח"כ טוב [וזה ענין ימי אלול שהוא ל' יום לפני ר"ה שואלין ודורשין בענינו. דל' יום מקודם הוא זמן ההכנה. וידוע דר"ה נקרא היום הרת כו' שהוא המחשבה שעלה לברוא במדה"ד דהיינו סוף מעשה שהוא עת קץ ועוה"ב שאז יהי' יצחק ראש ההנהגה כנודע שיהי' כל מיני טובה בדין זה הי' במחשבה תחלה. ולהמתיק גם הדינים דמחשבה בשרשם שהוא עומק ראשית דמחשבה [שזהו הנקרא מזלא כמ"ש במק"א] מקדימים באלול להתפלל. ולהמתיק שם בעומק ראשית אין שייכות אף לרושם רע כלל כידוע. ולכן אמרו בס' יצירה דחודש אלול ביו"ד כידוע דברי רז"ל במנחות (כט:): ע"פ כי בי"ה וגו' עוה"ז בה' ולכך חודש ניסן שהוא כפי סוף הבריאה ומעשה עוה"ז בה' ועוה"ב בי' והי' ראוי להיות כן תשרי. אבל ידוע דהזמנים ישראל הוא דמקדשי להו והם קידשו לאלול בקדושה זו כי רצו להמתיק בשרשן ולכך אלול בי' והוא ע"ש המחשבה כנודע. ול' יום קודם היינו המחשבה לחשוב זו המחשבה שהמחשבה דבוקה בשרשה].